

JOZEF OVI LETTRICHOVI

Bratislava 2. novembra 1945

Milý pán predseda!

V zákonodarstve na Slovensku — ako aj z praxe nášho úradu možno pozorovať — môžu vzniknúť vážne nedorozumenia, ak by neboli splnené niektoré predpoklady zavádzajúce systém a poriadok na tomto poli.

1. Pre úrady na Slovensku sú smerodajné nariadenia SNR a normy uverejnené v Zbierke nariadení a v úradnom vestníku. Tak je to aj v poriadku, nakoľko tak podľa nariadenia č. 1'44 po všetkých novelizáciách ako aj podľa Pražskej dohody z 2. júna 1945 Slovenská národná rada a Zbor povereníkov reprezentujú najvyššie zákonodarstvo a vládu a výkonnú moc na Slovensku. Okrem toho sú však dekréty prezidenta Republiky vydávané i so súhlasom SNR, ktoré platia na Slovensku a sú záväzné pre naše úrady. Tieto dekréty sú však publikované iba v Sbírcе zákonů a nařízení státu československého. Pamätám sa na to, že už v Košiciach bola o tom reč, aby dekréty a normy s celoštátnou platnosťou boli aj v našich úradných publikáciách uverejňované. Naši úradníci stoja pred otázkou, či sú pre nich záväzné tieto normy, a keď sú, prečo nie sú uverejňované v publikáciách, kde sa uverejňujú normy ich zaväzujúce.

Treba bezpodmienečne o tejto veci vydať príslušnú správu. Buď republikovať v našej Zbierke všetky dekréty a normy s celoštátnou platnosťou, buď vyhlásiť v našich publikáciách, že okrem nariadení a noriem vydaných SNR a uverejnených v našich úradných časopisoch platia na Slovensku i dekréty a normy publikované v Sbírcе zákonů a nařízení státu československého, ktoré nesú doložku „so súhlasom SNR“. V obidvoch prípadoch však, myslím, je nevyhnutné, aby normy vychodili i v reči slovenskej. My v našich školských zvestiach zvykneme uverej-

ňovať všetky dôležité zákonné nariadenia, ktoré sa dotýkajú školskej a kultúrnej správy. Dekréty prezidentove by prichodilo uverejniť u nás v reči českej, pretože po slovensky takéto dekréty nevyšli. Myslím, že by bolo namieste, keby Predsedníctvo SNR zariadilo tak dodatočné preloženie celoštátnych nariadení do slovenčiny ako aj zavedenie úzu, aby zákony a nariadenia celoštátneho charakteru vychádzali v oboch rečiach.

2. Medzi dekrétmi prezidentovými je i dekrét č. 85.45 o zrušení školného, ktorý má charakter celoštátny, nakoľko je vydaný „so súhlasom SNR“. Prekvapila ma existencia tohto dekrétu, pretože ani náš úrad ani ja sám sme sa nevyslovili k tomuto opatreniu a nik od nás mienku nevyžiadal. Predpokladám, že Predsedníctvo SNR dalo súhlas na to, aby takýto dekrét s celoštátnou platnosťou bol uvedený do života.

Hoci úplne uznávam, že pre uľahčenie normotvornej činnosti je vhodnejšie, keď sa Predsedníctvo SNR samo vyjadrí k tomu-ktorému dekrétu, v tomto konkrétnom prípade by bolo bývalo užitočnejšie vypočuť si mienku školských úradov a činiteľov, lebo dekrét číslo 85/45 nie je podľa našej mienky ani spravodlivý ani demokratický. Zrušuje jednoducho školné, hoci spravodlivé by bolo zrušiť školné tam, kde je pre to sociálny dôvod a ponechať školné, kde sú sociálne predpoklady pre ich vyberanie. Okrem toho na našich školách sa ešte školné vyberalo, a to podľa úprav, ktoré sme v tomto zmysle školským úradom dali, ktoré sme chceli aj normatívne fixovať. I v rozpočte na budúci rok je zachytená príjmová položka z titulu školného. Pre budúcnosť, pravda, nedorozumenia tohto druhu sa odstránia tým, že zákonodarstvo sa viac-menej zjednocuje, no v každom prípade bude treba pridržiavať sa pravidla, aby sa povereníctva vyslovovali k veciam náležiacim do ich kompetencie. Myslím, že ešte aj teraz by sa malo uvážiť, či namiesto zrušeného školného nezaviesť pod iným titulom, pravda, poplatok tam, kde poplatky vyberať je možné. Nejde tak ani o príjem pre štátnu pokladnicu z tohto titulu ako o demokratickú zásadu, aby ľarchy znášal vo zvýšenej miere ten,

kto farchy znesie. Bol by som Vám povďačný, pán predseda, keby ste mi Vašu mienku o tejto veci oznámili.

Prijmite uistenie o mojej úcte a porúčam sa Vám

Váš

L. Novomeský

JUDr. Jozef Lettrich (1905—1968), advokát, redaktor, funkcionár hnutia mladých agrárnikov. Po r. 1939 sa zapojil do odboja, od r. 1943 spolupracoval s komunistami, spoluzakladateľ SNR. Cez SNP člen Predsedníctva SNR a povereník pre školstvo a osvetu. Po oslobodení predseda SNR, poslanec NZ, predseda DS. Po februári 1948 emigroval do USA, kde sa zapojil do akcií proti CSR.

Zladenie zákonodarstva trápilo povereníka školstva i naďalej a 16. XI. 1945 napísal o tomto probléme obsiahly list predsedovi ZP K. Šmidkemu (odpis poslal V. Širokému). Na začiatku spomína to isté, čo Lettrichovi, nový je však 3. bod: „Vyšiel celý rad dekrétov pojednávajúcich o takej materii, akú riešia nariadenia SNR, buď inak, buď súbežne, v každom prípade však sú tu dve normy, podľa ktorých sa má spravovať náš úrad na Slovensku. Mám tu na mysli dekrét prezidenta Republiky číslo 59, ktorým sa zrušujú menovania verejných zamestnancov za doby neslobody, potom najnovší dekrét čís. 105 o očistných komisiách a do istej miery i dekrét číslo 53 o odčinení krívd československým verejným zamestnancom. Všetky tieto dekréty v niektorých ustanoveniach sú v rozpore s nariadeniami SNR číslo 99 a 44, a keď aj v rozpore nie sú, majú v podrobnostiach odchýlné ustanovenia než spomínané nariadenia SNR. Ak budeme chcieť v plnom rozsahu uplatniť menovité ustanovenia prezidentských dekrétov číslo 59 a 105, všetku činnosť našich úradov vykonávanú na podklade nariadení SNR číslo 44 a 99 treba suspendovať, okrem toho budeme musieť prepustiť takmer všetkých úradníkov a štátnych zamestnancov na Slovensku a opätovne ich prijať. Čo aj pri formálnom vykonaní vyžiada si napr. v školstve jednoročnú námahu centrálného úradu, v iných rezortoch námahu ešte dlhšie trvajúcu. Netreba poznamenávať, že už aj teraz sú preverovacie rozhodnutia našich úradníkov zmätočné, nakoľko sa vykonávali na podklade nariadení SNR vtedy, keď platili dekréty prezidenta Republiky.“

Navrhuje potom, aby ZP požiadal Predsedníctvo SNR, aby po slovensky vydala prezidentské dekréty a aby sa celoštátne normy vydávali dvojjazyčne. Nový návrh obsahuje bod c): „aby bez prieťahov bola zriadená právnická komisia Národnej rady i Zboru povereníkov, ktorá by harmonizovala normy celoštátneho významu vydané už doteraz (prezidentské dekréty) s normami vydanými SNR. Pri prezidentských dekrétach, ktoré riešia materiu takú istú, akú riešia skoršie nariadenia SNR, je azda možné vykonávacími nariadeniami k dekrétom upraviť veci tak, aby v slovenskej administratíve nastal nežiadúci zmätok suspendovaním doterajšej námáhavej práce a započatím tých istých prác podľa novej normy.

Prosím, aby Zbor povereníkov urýchlene prerokoval tieto námety i návrhy, tým skôr, že náš úrad potrebuje mať zásadné rozhodnutie ako postupovať pri činnosti, ktorú nemôžeme odkladať.“